

ДИНАМІКА ОБРАЗУ МАЙБУТНЬОГО У СТУДЕНТІВ ПСИХОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ПРОТЯГОМ НАВЧАННЯ У ВНЗ

Гавриловська Ксенія

кандидат психологічних наук, доцент

Пелешок Ганна

студентка 4 курсу соціально-
психологічного факультету

Образ майбутнього – це складне інтегральне утворення, яке включає в себе ціннісні орієнтації, життєві плани, засвоєні стереотипи і настановлення, елементи рефлексії і самооцінки, емоційне ставлення до майбутнього.

Проблему формування образу майбутнього, більшою чи меншою мірою, висвітлювали К.Г. Юнг (процес побудови образу майбутнього як своєрідний момент інтуїції, тобто сприйняття можливостей, які утримуються у ситуації) [1], О.Н Леонтьєв (модель образу майбутнього) [2], К.О. Абульханова-Славська (психологічна, особистісна і життєва перспектива як чинник впливу на здатність людини передбачати майбутнє, прогнозувати його, уявляти себе в майбутньому) [3], О.В. Посацький (особливості образу майбутнього в юнацькому віці) [4] та ін.

Нами було проведене емпіричне дослідження динаміки образу майбутнього студентів психологічних спеціальностей. Загальна вибірка досліджуваних становила 80 осіб: 20 студентів першого курсу, серед яких 16 дівчат та 4 хлопці; 20 студентів другого курсу, серед яких 18 дівчат та 2 хлопців, 20 студентів третього курсу (17 дівчат, 3 хлопців) та 20 студентів четвертого курсу (16 дівчат та 4 хлопці). Вік досліджуваних: 18-22 роки.

Дослідження було проведено в три етапи: асоціативний експеримент; факторний аналіз результатів асоціативного експерименту (за допомогою програми Statistica 6.0.); контент-аналіз.

Ми припускали наявність у образі майбутнього студентів психологічних спеціальностей орієнтацій на професійну діяльність та на сімейні цінності.

Після проведення асоціативного експерименту ми отримали наступні результати. У студентів першого курсу образ майбутнього складається, переважно, з категорій, які несуть позитивний характер і пов'язані з професією психолога. Основу образу майбутнього складають нематеріальні цінності. Провідним в уявленнях

другокурсників є образ майбутньої роботи, яка, на думку студентів, буде комфортною та цікавою, принесе нові враження. Слід зауважити, що не вказано чітко, якої сфери вона буде стосуватися. Увага акцентується лише на умовах праці, а не на спеціальності. Важливе значення надається дітям, коханню, що протиставляються матеріальним благам. Основним у образі майбутнього для студентів третього курсу є прагнення до змін, які можуть призвести до позитивних наслідків. Також важливим результатом є розмежування категорій «діти» та «турбота». Тобто, на даний момент, у образі майбутньої турботи не пов'язані з дітьми та сімейним побутом. Найбільш ймовірно, що студенти на даному етапі прагнуть самовизначитись, розібратися зі своїми бажаннями і ще не готові до створення власної сім'ї. У студентів четвертого курсу найбільше асоціацій пов'язані із сімейними цінностями. Поняття «щаслива родина» протиставляється поняттям, які передбачають здобуття матеріального статусу та діяльності, що пов'язана з професією.

За результати контент-аналізу нам вдалося виявити наступне:

- своє майбутнє студенти першого курсу пов'язують з психологією, зображують свою майбутню діяльність як успішну та прибуткову. Сім'я не виходить на перший план, але є невід'ємною частиною щасливого майбутнього;

- уявлення про власне майбутнє у студентів другого курсу є дещо абстрактним, без особливої конкретизації. Вони пов'язують його з діяльністю, яка була б комфортною та приносила задоволення, але не вказують, якої сфери вона стосуватиметься. Особлива увага приділяється навчанню у ВНЗ, виникає бажання стати більш успішним у цій сфері. Сімейні цінності представлені мріями про майбутніх дітей.

- у студентів третього курсу образ майбутнього більшою мірою складається з емоційних характеристик та опису почуттів, щодо можливих подій у житті. Важливою умовою щасливого майбутнього є зміни, які надають впевненості та створюють кращі умови життя. Акцентуація на сімейні цінності є слабо вираженою. Головною проблемою є пошук себе, усвідомлення власної значимості.

- студенти четвертого курсу в образі власного майбутнього найчастіше виділяють сімейні цінності. Сім'я є умовою щасливого майбутнього. Опис сімейного життя насичений великою кількістю деталей, наповнений лише позитивними характеристиками. Професійна діяльність не пов'язана з конкретною спеціальністю, але виступає як успішна та прибуткова.

Узагальнивши результати дослідження можна сказати, що студенти першого курсу характеризують власне майбутнє позитивно

та пов'язують його з майбутньою роботою, а саме професійною діяльністю у галузі психології. Важливе місце також приділяється майбутній сім'ї. Студенти другого курсу орієнтуються на комфортне, щасливе майбутнє, але не дають чітких визначень, щодо способів досягнення своїх цілей. Уявлення про власне майбутнє у студентів другого курсу є дещо абстрактним, без особливої конкретизації. Вони пов'язують його з діяльністю, яка б приносила задоволення, але не вказують якої сфери вона стосуватиметься. Орієнтація на сімейні цінності постає у образі майбутнього шлюбного партнера та бажанні мати дітей. На третьому курсі у образі майбутнього студентів виникають сумніви, прагнення до змін у житті, бажання досягнення нових цілей, але без особливою конкретизації у якій сфері діяльності. Орієнтація на сімейні цінності слабо виражена. Студенти четвертого курсу актуалізують свою увагу на сімейному благополуччі. Перед студентами четвертого курсу виникає протиріччя «сім'я або кар'єра», але пріоритетним для них є створення сім'ї, як умова щасливого майбутнього.

Список використаних джерел

1. Юнг К.Г. Человек и его символы. М., Педагогика, 1997. 368 с.
2. Леонтьев А. Н. Образ мира : Избранные психолог. произведения : в 2-х т. / А. Н. Леонтьев. – М. : Педагогика, 1983. – Т. II. – С. 251–262.
3. Абульханова-Славская К. А. Стратегия жизни. — М.: Мысль, 1991. — 299с.
4. Посацький О.В. Особливості образу майбутнього в юнацькому віці / Збірник наукових праць інституту психології ім. Г.С. Костюка / За ред. Максименка С.Д. - К., 2004. - Т. 6. - Вип. 3. - С. 264 – 272.

**ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ
ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНОСТІ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ**

Гавриловська Ксенія

кандидат психологічних наук, доцент

Скрицька Катерина

студентка 5 курсу соціально-
психологічного факультету

Нині мережа Інтернет є досить популярною серед різних вікових категорій та різних верств населення. Адже за допомогою соціальних мереж люди здійснюють різні онлайн-операції, що стосуються пошуку інформації, оплати комунальних послуг, придбання речей та пошуку нових знайомств. Зважаючи на це, Інтернет займає важливе місце в житті сучасних людей. Така